

Verslag bijeenkomst [TTIP](#),

Venray, 27-3-2015

Als boer Geert Hetty een kus geeft praat heel Nederland erover. Als we TTIP noemen weet niemand waar het over gaat. Het komt niet in het nieuws. Terwijl het iedereen aangaat.

Met die constatering van [Nico Heijmans](#) was de toon gezet. Heijmans is SP-statenlid in Noord-Brabant en scholingsmedewerker van de SP en nam de presentatie van de avond voor zijn rekening. Eerst begon hij met het tonen van een filmpje van SOMO om meteen duidelijk te maken wat SOMO inhoudt en wat de risico's zijn.

[Guus Geurts](#) geeft in zijn presentatie een overzicht van de ontwikkelingen van vrijhandelsverdragen. De landbouw kampt al lang met liberalisering, al na WOII is snel begonnen met het GLB en de GATT. Sinds 1962 komen sojabonen tariefvrij de EU binnen. In de jaren 80 werden overschotten met subsidies geëxporteerd en werden er quota ingevoerd. Daarna volgden structurele aanpassingsprogramma's van Wereldbank en IMF. In 1995 kwam de WTO als deal tussen de US en EU: Als gevolg daarvan ging de landbouw van kostendekkende prijzen naar lage prijzen. Er kwamen inkomenssubsidies en dumping werd ingevoerd. Supply management en bescherming werden afgebroken. Vanaf 2005 werden handelsafspraken vaker buiten de WTO om gemaakt en kwamen er bilaterale- en regionale vrijhandelsafspraken.

De EU kent nu nog hogere sociale-, milieu- en dierenwelzijnsstandaarden dan VS. Maar importtarieven zijn verlaagd of afgeschaft. WTO en ook TTIP erkennen alleen voedselveiligheid als legitiem. Voor slachterijen in de VS gelden bijvoorbeeld geen regels, behalve hygiënevoorschriften.

Er komt een Mutual recognition of standards. Dat wil zeggen dat de US producten kan exporteren die aan de nationale normen voldoen, maar niet aan de Europese normen, wat leidt tot oneerlijke concurrentie en een race to the bottom. Vooral voor de pluimveehouderij en de varkenssector is dit desastreus. Nu al komen legbatterij-eieren uit de Oekraïne die hier niet geproduceerd mogen worden op de Europese markt.

Deze ontwikkeling is desastreus voor Europese boeren en het MKB. Vooral voor de duurzaam producerende bedrijven, wat niet wordt meegenomen in de onderzoeken. Uitgangspunt is alleen volledige werkgelegenheid.

De harmonisering van standaarden (Regulatory coherence) tussen de EU en US wordt geregeld door een Regulatory Cooperation Body. Toekomstige verbeteringen worden onmogelijk gemaakt door deze ondemocratische structuren.

Het Investor to State Dispute Settlement (ISDS) gaat de geschillen regelen. Uit angst voor claims treedt regulatory chill op: overheden zullen milieu-, dierenwelzijns-, voedselveiligheids- en sociale normen niet aanscherpen, eerder verlagen.

Het wordt onmogelijk om strenger klimaatbeleid op te leggen, zoals ecotaksen in plaats van ineffectief Emissie Handelssysteem. Bedrijven zullen lobbyen vanwege oneerlijke concurrentie met producten uit China, VS en Brazilië.

Met TTIP is een effectief klimaatakkoord dus onmogelijk.

Ontwikkelingslanden hebben niet direct last van TTIP maar indirect is het wel een voortzetting of zelfs versterking van de huidige status quo waarin Afrika ruwe grondstoffen produceert en exporteert. Ze hebben hun productie nooit kunnen subsidiëren en hebben nooit tariefmuren mogen oprichten zodat voedsel wordt gedumpt en boeren naar de stad vertrekken. TTIP zal dit proces slechts versnellen. Ontwikkelingslanden krijgen toch al de grootste klappen van de klimaatveranderingen. De landbouw draagt daar voor 50 procent aan bij. En zoals we gezien hebben passen binnen TTIP geen beschermende maatregelen, de klimaatveranderingen voltrekken zich dus alleen nog sneller.

Productie moet duurzamer, maar dat zit er met TTIP en ISDS niet in. Maar wat is duurzaam? Die term wordt te pas en te onpas gebruikt. Unilever heeft het over duurzame palmolie, maar Guus Geurts vraagt zich af of wel zoiets kan bestaan.

Volgens Guus Geurts wordt het hoog tijd voor een nieuwe visie. Als belangrijk alternatief voor TTIP noemt hij het Alternative Trade Mandate (ATM). Een handelsbeleid waar inmiddels drie jaar aan is gewerkt en dat door 60 (van de 751) Europarlementariërs is ondertekend.

Voor de landbouw krijgt het begrip voedselsoevereiniteit hierin een centrale rol: Het recht van een bevolking om zelf voedsel te verbouwen. Er komen geen nieuwe handelsverdragen; WTO en TTIP worden gestopt, het is gericht op zoveel mogelijk productie in de regio van voedsel, veevoer en energie.

Vrijhandelsverdragen, maar ook het Europese handels- en landbouwbeleid moeten drastisch worden hervormd: Verhogen van importheffingen en productiebeheersing; Verhogen van voorraden om onstabiele prijzen te voorkomen; Gegarandeerde stabiele prijzen aan boer in plaats van gesubsidieerde export en inkoop onder de kostprijs. En tenslotte betalen voor groene diensten als beheer van natuur en landschap, ecologische voedselproductie, verhogen organische stofgehalte, CO2-opslag.

Voorts moet de mededingingswetgeving de marktmacht van handel en industrie aanpakken; de Europese biobrandstoffenrichtlijn stoppen; de tariefescalatie van bewerkte tropische producten moet afgeschaft; en alle milieu-, dierenwelzijns- en sociale kosten moeten in de consumentenprijs worden verrekend.

Het voorstel volgens Guus Geurts, wat nog niet is uitgewerkt in het ATM:

- Importheffing. Dit voorkomt oneerlijke concurrentie van import
- Verhoging van Europese milieu- en dierenwelzijnseisen
- Europese ecotaksen op fossiele brandstoffen en vervuilende stoffen
- Verlaging van belasting op arbeid

Op die manier krijgen boeren weer kostendekkende prijzen, de consument betaalt een eerlijke prijs, de EU bespaart aan het GLB 25 tot 35 miljard euro.

Europese gelden blijven echter behouden voor het platteland, ecologische landbouw en duurzame energieopwekking. Het verhoogt de leefbaarheid van het platteland en verhoogt de werkgelegenheid. Het schept een goed klimaat voor duurzame bedrijven, ontwikkelingslanden krijgen hun eigen markten, en natuurlijke hulpbronnen terug. Ze krijgen voedselsoevereiniteit wat de planeet doet afkoelen omdat de uitstoot met 50 – 75% vermindert. Er komt meer energiezekerheid en opslag van broeikasgassen door geregionaliseerde, ecologische landbouw. Kringlopen worden gesloten, wat het gevaar van fosfaattekort vermindert.

[SP-Europarlementariër Annemarie Mineur](#) heeft weinig aan het verhaal van Guus Geurts toe te voegen. TTIP ligt in de algehele lijn waarin vrijhandelsverdragen zich ontwikkelen. Dit gaat nog een stap verder. De meeste zorgen maakt ze zich over [ISDS](#): TTIP is voorzien van een Investor-State Dispute Settlement.

Zo'n investeringstribunaal bestaat over het algemeen uit drie juristen, waarbij er een wordt gekozen door de klagende partij, een door de verdedigende partij en een in gezamenlijk overleg. Dat kan iedereen zijn, hoeft zelfs geen opgeleide rechter te zijn. Alles gaat achter gesloten deuren, je kunt geen stukken teruglezen en je kunt niet in beroep.

In het vrijhandelsverdrag tussen de VS en Canada zit dat ISDS al, maar daar praat niemand over. Annemarie Mineur is bang dat die ISDS er ook eenvoudig in Europa doorheen gefietst wordt, zolang er zo weinig reuring over is.

Ploumen heeft erkend dat ISDS geen goed idee is, maar vindt wel dat er een apart gerechtshof voor moet komen. Wat de vraag doet rijzen wat er mis is met het huidige juridisch systeem. En waarom er iets moet worden opgericht wat daar los van staat. Annemarie Mineur noemt als voorbeeld schaliegas. Als de EU daar niet in meewil, kan het zijn dat het ISDS-hof uitspreekt dat de EU toch mee moet.

Voorbeeld: Slowakije heeft een wet aangenomen dat geld dat verdiend wordt in ziekenhuizen ook daar besteed moet worden. Achmea is nu tegen de overheid aan het procederen want die wil geld zien. Dit is niet democratisch, moet niet kunnen, vindt Annemarie Mineur.

Ander voorbeeld: het Zweedse energiebedrijf Vattenfall heeft een claim van een paar miljard neergelegd bij de Duitse overheid omdat Duitsland de kernenergie wil afbouwen. Dat schaadt de belangen van Vattenfall, want die wil kernenergie blijven verkopen.

[Wiek Lenssen](#) denkt dat de bevolking meer anti-Europa wordt als de EU met TTIP verder gaat. Dan loopt de EU het gevaar dat er lidstaten opstappen.

Annemarie Mineur beaamt dat, we moeten ons realiseren wat er in Griekenland is gebeurd. Een anti-Europese partij werd daar ineens met 33 procent de grootste partij. Zoiets is uniek.

Zij vertelt over Frans Timmermans die als Vice-voorzitter van de Commissie Juncker in de EC de portefeuille Interinstitutionele betrekkingen heeft. Hij moet gaan kijken hoe ver bedrijven mogen gaan. Fraai is dat hij niet is verkozen, maar is aangewezen op verdiensten. Dus niet democratisch.

De vraag komt op waarom er zoveel voorstanders voor zijn in het Europe Parlement.

Annemarie Mineur haalt [CETA](#) aan. Het vrijhandelsakkoord tussen de EU en Canada dat nu nog onder de hamer is in Brussel. Europarlementariërs zeggen: het levert banen op. Ze willen laten zien dat ze daarvoor vechten. Ze denken: als we niks doen, gebeurt er niks. [Van de Camp](#) van de EVP-fractie zegt volgens haar: 'Ik ben niet zonder kritiek, maar we kunnen niet wachten tot China ons voorbijstreeft.

Dankzij Eurocommissaris [Malmström](#) is er het een en ander naar buiten gekomen. Malmström is een heel leuk mens, vindt Annemarie Mineur, heel anders dan De Gucht, dat was een klier. Malmström heeft gesnapt dat er wat aan transparantie moet gebeuren, want dat is erbarmelijk.

Het TTIP-concept wordt volledig van de buitenwereld afgeschermd. Er zijn 29 Europarlementariërs bevoegd om te kijken. Annemarie Mineur ook. Ze heeft dat gedaan, in een afgesloten ruimte, ze mocht niets meenemen, geen tas, pen of telefoon. En daar mocht ze dan twee uur naar die papieren kijken, met een bewaker erbij.

De juridische taal is niet te doorgronden en het is haar niet toegestaan er iets over naar buiten te brengen of maar te bespreken met een deskundige.

Guus Geurts: De officiële reden daarvoor is dat de onderhandelingspositie niet in gevaar mag komen. Maar het is gewoon om het volk onwetend te houden en protesten te voorkomen. Het CETA-verdrag is inmiddels openbaar, maar daar kan niets meer aan gewijzigd worden. Het is ja of nee.

Guus Geurts doet verslag van de [bijeenkomst](#) in Pakhuis de Zwijger, die avond ervoor. [Ploumen](#) vertelde toen dat, mocht er inderdaad chloorkip naar Nederland komen, zij het niet ondertekent. Toch stond er in NRC dat er nu al in de EU werd onderhand binnen de EU over behandelde kip. Ploumen zegt: dan gebeurt het buiten de TTIP om. Dus dan zou ze het wel goed vinden.

Ploumen zegt te denken dat Europa de standaarden in Amerika wel kan verhogen, maar dat bleken de andere gasten niet te zien. De standaarden gaan omlaag.

Annemarie Mineur was ook aanwezig bij de bijeenkomst. Ze vertelt over een onderzoek naar vrijhandelsverdragen. Daaruit blijkt dat het altijd gaat over het weghalen van regels. Dierenwelzijn, vakbondsrechten, chemicaliëngebruik, etc. Het BNP zou in 10 jaar 0,5 procent stijgen als die regels worden weggehaald. Voor die 0,5 procent zetten we dus alles overboord wat we democratisch hebben besloten. Maar Ploumen blijft volhouden dat 'alles waar we problemen mee hebben' niet

afschaffen en nog steeds standaarden kunnen verhogen. Ze blijkt te denken dat het handel oplevert en de economie stimuleert. Maar in dat onderzoek is daar geen basis voor.

Nico Heijmans stelt dat iedereen denkt dat vrijhandel goed is omdat het gaat om vrijheid. Hebben 'wij als linkse zeuren' dan een verkeerd imago? Dat we overal tegen zijn zelfs tegen vrijheid?

Guus Geurts: We hebben hoge standaarden. Die mogen we toch wel beschermen? En we moeten ook kunnen zorgen voor een kostendekkende prijs.

Nico Heijmans: Ik denk dat er veel boeren zijn die blij zijn als er veel regels worden afgeschaft. Zijn er boeren in de zaal?

Joep Hermans is daar niet blij mee. Hij noemt het downward buying. Als je altijd alleen het goedkoopste wilt en nergens anders naar kijkt, kom je bij iemand die het gestolen heeft. We moeten niet kijken naar het goedkoopste, maar naar de dingen die ertoe doen.

Annemarie Mineur vindt dit een goed moment om terug te komen op de vrijheid die Nico Heijmans ter sprake bracht: De vrijheid van de wolven is de dood voor de schapen. Hier mag je je afvragen: wiens vrijheid wil je?

Nico Heijmans vindt het begrijpelijk als een boer iets minder voor het milieu doet als de andere optie het faillissement betekent. En als je buurman dat doet, dan doe jij dat ook. Geldt ook voor arbeid, dierwelzijn etc.

Guus Geurts benadrukt daarom het belang van de kostendekkende prijs. De kosten worden nu afgewenteld op de maatschappij. Ik denk dat het eerlijker is als de consument dat betaalt. Nu krijg je dat de prijs voor het milieu vooral in ontwikkelingslanden betaald wordt. En de winsten gaan naar de multinationals.

Richard de la Roy: de prijssamenstelling moet dan inzichtelijk gemaakt worden. Ik denk dat als die kosten inzichtelijk zijn, het soms zelfs goedkoper kan.

Nico Heijmans heeft wel eens avonden over dit item gepresenteerd. Retailers komen het liefst niet opdagen, maar ze zijn het zeker niet van plan.

Guus Geurts: Met importheffingen krijgen we de mogelijkheid standaarden te verhogen. Dan kunnen alle kosten in de prijs worden doorgevoerd.

Wiek Lenssen: De overheid kan dit invoeren met een flexibel Btw-tarief. Dan wordt duurzaam ondernemen vanzelf goedkoper.

Guus Geurts: Dat kan binnen Nederland, want Nederland betaalt het Btw-tarief.

Joep Hermans begint over de sojaproblematiek. Er is geen consequent handelsbeleid. Zo kan het dat Europa geen GMO kan telen en Brazilië en de VS wel. Omdat GMO meer oplevert hebben ze in Amerika een handelsvoordeel, want er bestaat geen mogelijkheid de import te weigeren. Om de concurrentie aan te kunnen moeten wij dat ook kunnen telen.

Guus Geurts: ik heb nooit begrepen dat GMO meer kilo's per hectare oplevert. Wel kan er veel grootschaliger gewerkt worden. Met grotere machines. Je hoeft niet meer te ploegen, je spuit gewoon alles kapot. In Nederland worden wel proeven gedaan met alternatieve eiwitgewassen als soja. Maar de veredeling heeft 20 jaar stilgestaan. Omdat de EU van de WTO de subsidies op eiwitgewassen moesten afschaffen.

Productiesubsidie is een middel om bepaalde gewassen te ondersteunen. Ze zeggen dat TTIP GMO tegenhoudt, maar ik denk dat het hierdoor juist binnenkomt.

Annemarie Mineur: Ploumen heeft gezegd: varkenshouders zijn de dupe. Het verzet groeit. Er zijn meer kleine sectoren en NGO's die er tegen in het geweer komen.

Guus Geurts: Timmermans is al aan het dereguleren. Hij zegt: "de burger wil geen overbodige regels". Maar dat is niet waar. Het bedrijfsleven wil die regels niet. De PvdA zit op de wip *). Daar kan lobbyen dus helpen. En ook Annie Schrijer is heel kritisch.

Nico Heijmans: alles begint met bewustwording.

Op 15 april: [debat in Wageningen](#)

Op 17 april is er een demonstratie bij Achmea in Zeist

[Stop-ttip.org](#) heeft 1.645.101 handtekeningen opgehaald (2-4, 24.00 uur)

<https://www.sp.nl/ttp>

[Friends of the Earth Europe](#)

*) Inmiddels heeft de PvdA laten weten, dat ook zij zich zullen verzetten tegen TTIP.